

LIBERALE STAATSPARTIJ

BEGINSELVERKLARING

1. De Liberale Staatspartij stelt zich ten doel de vermeerdering van den invloed van het liberalisme op geheel ons volksleven, inzonderheid op het gebied van de staatkunde. Zij ziet het liberalisme als een strooming in het geestelijk leven, welke de menschelijke persoonlijkheid erkent als de voornaamste drijvende kracht ter vermeerdering van den cultureelen en materieelen bloei der samenleving in al hare geleidingen en voor de daartoe noodzakelijke voortdurende vernieuwing van denkbeelden, gebruiken en maatschappelijke toestanden. Als beginsel van maatschappelijke samenleving eischt het liberalisme derhalve, dat de persoonlijkheid tot haar hoogste kunnen worde ontwikkeld en dat haar streven worde geëerbiedigd. Hieruit vloeit voort de liberale leer van de vrijheid van den mensch. Deze, op het zedelijke gerichte, vrijheid omvat de eigen verantwoordelijkheid van den mensch voor zijn handelingen en de vrijheid van anderen. Zij geeft den voorrang aan het algemeen belang der samenleving, wanneer het persoonlijk streven van den mensch daarmee in botsing zou komen.
2. De gemeenschap is als een levend organisme, dat zich steeds vernieuwt, nieuwe vormen en afmetingen aannemt, nieuwe onderdeelen vormt naast of in plaats van de bestaande, zich aanpast aan veranderingen in omgeving en bestaansvoorwaarden. Zij is niet de som van de tot die gemeenschap behorende individuen, veel minder de som van een aantal groepen van gelijkdenkenden of gelijkbelanghebbenden, zij is een eenheid, waaraan allen, die er deel van uitmaken, hun maatschappelijk bestaan ontleenen. In verband hiermede plaatst de liberaal de gedachte van de volkseenheid boven alle godsdienstige en maatschappelijke tegenstellingen en staat hij onbevooroordeeld tegenover de vraagstukken van iederen tijd.
3. In de nationale gemeenschap heeft ook de staat zijn eigen taak, welke bestaat in de handhaving van die gemeenschap. De staat is derhalve niet identiek met die gemeenschap. Niet de staat, maar de gemeenschap is voor den liberaal primair.
Naar liberaal inzicht kan de staat zijn taak het best vervullen, indien hij de voorwaarden verwezenlijkt voor de ontplooiing der persoonlijke krachten en die ontplooiing bevordert. Slechts die verrichtingen, welke niet aan de persoonlijke krachten kunnen worden toevertrouwd, omdat deze daarvoor niet of nog niet toereikend zijn, of omdat daardoor het algemeen belang zou worden bedreigd, neme de overheid zelve ter hand.
4. Voor het in stand houden der gemeenschap is noodig de handhaving van de fundamenteen, waarop zij steunt, zijnde voor Nederland de onafhankelijkheid binnen het kader van het lidmaatschap van de Vereenigde Naties (U.N.O.) ten opzichte van buitenlandsche machten en de aloude band met het Huis van Oranje, de zedelijke normen, die voortvloeien uit het Christelijk karakter der Europeesche samenleving en een krachtig gezag ter bewaring van orde en regel, zonder welke de gemeenschap tot ontbinding zoude geraken. Ook voor de ontplooiing van de persoonlijke krachten is die handhaving een voorwaarde. Want is een volksbestaan onder vreemde overheersching vanzelf onvrij, afwezigheid van vreemd gezag vormt op zichzelf nog evenmin vrijheid. Vrijheid is eerst aanwezig, wanneer de zelfstandige kracht des volks tot de vorming van recht, van de onderscheidene instellingen der samenleving en van een staatsinrichting en staatsgezag heeft geleid. Zonder handhaving van het gezag is de bevordering van het algemeen welzijn van het volk — het hoogste doel van den staat — niet mogelijk en dreigt vrijheid om te slaan in eenzijdige behartiging van particuliere belangen. De Liberale Staatspartij verzet zich dan ook op grond van haar beginsel met kracht tegen elken aanslag op en elke poging tot verzwakking van het gezag. Een krachtig gezag is slechts mogelijk, indien het geschraagd wordt door het vertrouwen van het volk, het vertrouwen, dat het gezag wordt uitgeoefend binnen de grenzen van wet en recht, dat geen persoonlijk- of groepsbelang, maar uitsluitend het algemeen belang het richtsnoer vormt en dat de kracht van het gezag niet tot verstarring, maar tot vernieuwing en vooruitgang zal leiden.
Derhalve is naast een krachtige regeering noodig een tegenwicht in den vorm van een aan de wetgeving medewerkend en de bestuurshandelingen controleerend parlement met eigen verantwoordelijkheid, gekozen met medewerking van zooveel mogelijk de geheele bevolking, volgens een stelsel, dat verslapping van verantwoordelijkheid voorkomt. Zoo moet ook iedere opbouwende gedachte de gelegenheid hebben zich te uiten en invloed te verkrijgen op wetgeving en bestuur; ook op dien grond wenscht de liberaal onverzwakte handhaving van de vrijheid van meeningsuiting, behoudens ieders verantwoordelijkheid voor de wet.
5. Voor het instandhouden van de gemeenschap is verder noodig bescherming en bevordering van de volksgezondheid, de volksoontwikkeling, de volkskracht. De overheidszorg voor economisch zwakkeren vindt daarin haar beweegreden en tevens haar begrenzing. Zelfstandigheid, verantwoordelijkheid en burgerzin

houden de volkskracht in stand; afhankelijkheid, onverschilligheid en behartiging van groepsbelangen doen haar verslappen. Daarom dient de sociale en economische politiek steeds de zelfstandigheid, de verantwoordelijkheid en den burgerzin van alle leden der samenleving aan te wakkeren. De ontplooiing der persoonlijke krachten wordt daardoor tevens bevorderd.

6. Daarom moet een ieder zooveel mogelijk worden opgevoed tot het hoogste redelijke, verstandelijke en cultureele peil, dat hij kan bereiken. Daarom moet onderwijs in ruimere differentiatie naar aanleg en bestemming der leerlingen, zonder remmende nivelleering, worden bevorderd en georganiseerd. Naast de persoonlijke krachten heeft de staat hierbij een zeer positieve taak.
 7. Voor de ontwikkeling tot persoonlijkheid en voor de vorming van geest en karakter bevatten het godsdienstige en ethische leven onvervangbare waarden. Dit ten volle erkennende, komt de Liberale Staatspartij ook op dit gebied voor eerbiediging der persoonlijke vrijheid op. Zij wil nooit een bepaalde leerstelling opdringen en keert zich dus tegen alle dwangziek clericalisme en tegen ieder stelsel, dat het gebouw van den staat op kerkelijk-dogmatischen grondslag meent te kunnen optrekken.
 8. Voor de ontplooiing van de persoonlijke krachten op economisch gebied is noodig een sfeer van vertrouwen in het maatschappelijk verkeer tusschen overheid en onderdanen. Klasses tegenstellingen, overheersching en bemoeizieke bureaucratie belemmeren dit vertrouwen. De liberaal verwerpt daarom groepsbevoorzichting en overmatig overheidsingrijpen. Dit sluit echter geenszins uit de bemoeiing van de overheid met het economisch leven. De overheid beperke zich echter tot de bevordering van de ontwikkeling der persoonlijke krachten en tot de inperking ervan, indien zij inbreuk zouden maken op de vrijheid van anderen of het algemeen belang der samenleving zouden bedreigen, en tot bijstand bij geleidelijke aanpassing aan veranderde omstandigheden; zij trachte niet de krachten in vooraf bepaalde banen te leiden, noch ook den ontwikkelingsgang te vertragen en te belemmeren door telkenmale in het groei-proces in te grijpen. Zij bevordere een vrij ruilverkeer, gebaseerd op eigen verantwoordelijkheid van handelende individuen, en zij schepe op de gebieden van monetaire, economische, financieele en sociale politiek en van de geheele rechtsorde zooveel mogelijk de voorwaarden, die hervatting van een vrij ruilverkeer mogelijk maken.
 9. Alle Nederlanders, die geestelijke en maatschappelijke vrijheid onder een krachtig gezag als middel ter vermeerdering van den bloei der gemeenschap en derhalve als beginsel van het staatsbeleid en van de staatsinrichting erkennen, moeten thans, onverschillig welke de bron zij, waaruit zij de elementen hunner geestelijke, zedelijke of godsdienstige wereld- en levensbeschouwing putten, de gelederen sluiten, om den liberalen grondslag van ons volksleven te handhaven en te ontwikkelen. De Liberale Staatspartij roept op dezen grondslag alle Nederlanders tot samenwerking op.
-